

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/227993,Artur-Brozyniak-Zabojstwo-Tadeusza-Holowki.html>
27.02.2026, 00:52

Artur Brożyniak: Zabójstwo Tadeusza Hołówki

W latach dwudziestych i trzydziestych XX w. wśród mniejszości ukraińskiej w Polsce rozwinął się ruch nacjonalistyczny. Jego ideologia oparła się na tzw. darwinizmie społecznym, który zakładał bezkompromisową walkę nacji o przeżycie i powiększenie „przestrzeni życiowej”.

[Mniejszości narodowe OUN-UPA Ukraina](#)

29.08

W myśl założeń ideologii nacjonalistów przyszłe państwo ukraińskie miało być jednolite narodowościowo, rządzone na zasadach państwa faszystowskiego przez elitarną kastę z „wodzem nacji” na czele, której obowiązkiem było stosowanie „twórczej przemocy” wobec pozostałej masy narodu ukraińskiego i zniewolenie obcoplemieńców dla poszerzenia przestrzeni życiowej. Dmytro Doncow, czołowy ideolog ukraińskiego nacjonalizmu zakładał nierówność narodów i ich podział na dwie grupy – władczą i plebejską. Uważał wojny za nieuniknione przy rozwiązywaniu konfliktów między nacjami.

„Dwa narody nie mogły żyć na wspólnej ziemi, ponieważ nie mogą zmieścić się dwie figury na jednym polu szachownicy. I słabszy w danej chwili musi ustąpić.”

W okresie międzywojennym nacjonaści ukraińscy na terytorium II RP prowadzili działania propagandowe i dokonywali spektakularnych aktów terroru, co doprowadziło do skonfliktowania Ukraińców z Polakami. Ewentualnemu porozumieniu obydwu narodów przeciwdziałali nacjonaści, którzy propagowali wizję budowy wielkiej Ukrainy w oparciu o sojusz z Niemcami.

Morderstwo

Głośnym echem odbiła się sprawa zamordowania Tadeusza Hołówko, który był prezesem klubu parlamentarnego Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem i wiceprzewodniczącym Komisji Spraw Zagranicznych. Hołówko mocno zaangażował się w działalność ruchu prometejskiego. Był uważany za czołowego w kręgach piłsudczyków rzecznika idei pojednania polsko-ukraińskiego. Jako wysoki rangą polski polityk reprezentujący koncepcję porozumienia z Ukraińcami był niebezpieczny dla OUN, która nie chciała przystać na ugodę z Polakami. Pokojowe współistnienie obydwu narodów w Małopolsce Wschodniej zagrażało sensowi istnienia OUN.

Nawet w okresie wakacyjnego prywatnego pobytu w Truskawcu Tadeusz Hołówko spotkał się z politykami ukraińskimi. Jego pobyt w uzdrowisku został zauważony przez kierownictwo OUN. 29 sierpnia 1931 r. Dmytro Danyłyszyn i Wasyl Biłas dokonali zamachu na Tadeusza Hołówko w pokoju pensjonatu przy greckokatolickim klasztorze Sióstr Bazylianek w Truskawcu. Ofiara zbrodni została trzykrotnie ugodzona pociskami z broni krótkiej przez jednego ze sprawców, drugi przebił ciało sztyletem. To ostatnie narzędzie zbrodni pozostawiono w ciele. Według innej wersji strzelali obydwaj oddając w sumie sześć strzałów. Mordercy zbiegli z miejsca zbrodni. Zabójstwem kierował Roman Szuchewycz, referent bojowy Krajowej Egzekutywy OUN, współpracowali z nim Iwan Gabrusewycz i Zenon Kossak.

Śmierć Hołówki wywołała szok, została potępiona przez społeczność polską i część ukraińskiej. Hołówko uchodził za osobę przychylną mniejszości ukraińskiej. Za działalność na rzecz „sprawy

ukraińskiej” greckokatolicki biskup stanisławowski Hryhorij Chomyszyn nazywał go „biały krukiem” pośród Polaków. Prowadzone śledztwo pomimo, że obydwaj bezpośredni sprawcy znaleźli się w gronie podejrzanych nie przyniosło rezultatu.

[Czytaj artykuł Artura Brożyniaka *Zabójstwo Tadeusza Hołówki* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Mniejszości narodowe, OUN-UPA, Ukraina

Artykuł

Tadeusz Hołówko. Ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego